

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

2010-09-23

Jordbruksdepartementet

*Enheten för landsbygdens tillväxt
kansliråd
Ulrika Askling
Telefon 08-405 31 85
Mobil 070-650 48 33
Telefax 08-405 49 72*

**Förslag till ändring av Sveriges landsbygdsprogram för
perioden 2007-2013**

Medlemsstat: Sverige

Programändring nr. 8

1 Godkänt program:

Landsbygdsprogram för Sverige år 2007-2013
(Kommissionens beslut av den 28/VI/2007 om godkännande av landsbygdsprogrammet i Sverige för programperioden 2007-2013).

2 Rättslig grund för notifiering:

Artikel 6(1) (c) Förordning (EG) Nr 1974/2006

3 Skäl och motivering till ändringen

Syftet med programändringen är att möjliggöra förlängning av ingångna femåriga åtaganden inom åtgärden stöd för miljövänligt jordbruk (214) som löper ut 2011 och 2012. Avsikten är att åtaganden ska kunna förlängas till slutet av programperioden, dvs. till och med 2013. Därigenom kan en stor omfattning av nya femåriga åtaganden undvikas. Antalet åtaganden inom åtgärden miljövänligt jordbruk som löper in i nästa programperiod minimeras därmed. Detta bidrar till att inför nästa finansiella period, dvs. landsbygdsprogrammet som avser år 2014 till 2020, öka möjligheten till flexibilitet vid den nationella utformningen. Det kommande programmets förutsättningar och inriktning är idag okänd såväl på EU-nivå som nationell nivå.

4 Beskrivning av föreslagna ändringar och ändrade programtexter

Föreslagna ändringar

De föreslagna ändringarna berör utformning av programtext som beskriver att olika åtaganden inom åtgärden 214 stöd för miljövänligt jordbruk är femåriga samt i några fall att villkoren för åtagandet på något sätt refererar till en femårig period. Genom de föreslagna ändringarna begränsar Sverige inte åtaganden till att vara just femåriga. Rådets förordning (EG) 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling anger att åtaganden för miljövänligt jordbruk ska fullgöras under en period av mellan fem och sju år.

Dessutom justeras för en åtgärd och ett fåtal insatser programtexten för axel 2 Förbättra miljön och landskapet med att åtagandet inom

ersättningsformen utformas som ett beslut vilket i dag inte tydligt framgår. Detta gäller för ersättning för åtgärden Naturbetingade svårigheter i bergsområden och för andra områden med svårigheter (211 och 212), insatserna Traditionell odling av bruna bönor (213), Utrotningshotade husdjursraser (213) samt Extensiv vallodling för miljön och det öppna landskapet (213).

Ändring av programtext

Kapitel i programmet:

5. 4 Axel 2 Förbättra miljön och landskapet

Avsnitt i programmet:

5.4.1 Ersättning för naturbetingade svårigheter i bergsområden och för andra områden med svårigheter

.....

Beskrivning av åtgärden

Ersättningen för naturgivna nackdelar är huvudsakligen begränsad till jordbruksmark som används för extensiv vallodling och till betesmarker på företag inom stödområdena. Bevarandet av djurhållning är en viktig åtgärd för att nå målen med kompensationsbidraget. Ersättningen lämnas per hektar. I stödområde 1-3, 4a och F lämnas kompensationsbidraget också för odling av spannmål. Ersättningen lämnas även för odling av potatis i område 1-3 och F.

Den minsta djurtätheten (uttryckt som antal djurenheter som krävs för att hålla ett hektar öppet) anpassad till den regionala situationen är:

Norra Sverige	område 1-3 och F:	1,0 Tackor: 0,8
Skogsbygder	område 4:	1,1
Skogsbygder	område 5:	1,3

Den maximala djurtätheten är begränsad genom den maximala mängden stallgödsel som får tillföras per hektar, vilket motsvarar 22 kg fosfor per hektar och år. Dessa bestämmelser innebär en begränsning av hur många djur per hektar som är möjliga att hålla på ett företag.

Åtagandet utformas som ett beslut.

Villkor som inte ersätts är tvärvillkor enligt artikel 5 och 6 i, och bilaga II och III till, rådets förordning (EG) nr 73/2009.

Avsnitt i programmet:

5.4.4 Biologisk mångfald och kulturmiljövärden i betesmarker, slätterängar och våtmarker

....

Betesmarker och slätterängar (marktyp 1-7)

...

Åtagandeplaner (marktyp 1-7)

Den behöriga myndigheten ska upprätta en åtagandeplan för brukaren. Planen innehåller alla skiften som ingår i åtagandet, arealen samt skötselvillkoren för marken.

Vad gäller betesmarker och slätterängar med särskilda värden (marktyp 2 och 7), skogsbete (3), alvarbete (4) och fåbodbete (5) ska den behöriga myndigheten fastställa den ersättningsberättigade arealen och de särskilda skötselvillkor som gäller för respektive skifte. Information om dessa skötselvillkor finns med i åtagandeplanen. Den nationella ängs- och betesinventeringen utgör ett verktyg vid bedömningen av marker med särskilda värden (marktyp 2 och 7).

Brukare, som ansökt om ersättning, måste sköta marken enligt angivna villkor. Åtagandet utformas som ett **femårs**beslut och skötseln ska utföras på samma mark under hela åtagandeperioden.

....

Kompletterande skötselinsatser för marktyperna 2 och 7

Marker med särskilda värden (marktyp 2 och 7) kan erhålla ersättning för kompletterande skötselinsatser som syftar till att bevara de natur- och kulturvärden som är beroende av särskild skötsel. Dessa är:

- *Lövtäkt av lövtäktsträd i betesmarker och slätterängar*
Varje träd som ingår i åtagandet hamlas minst en gång under **femårsåtagande**perioden. Vid långvarig lövtäkt bildas

håligheter och mulm i trädets stam. Dessa ihåliga och mulmriska träd är nödvändiga för många av jordbrukslandskapets lavar, mossor, svampar, insekter och fladdermöss. Det har även betydelse för flera fågelarter (t.ex. kattuggla (*Strix aluco*), stare (*Sturnus vulgaris*), göktryta (*Jynx torquilla*) och mindre hackspett (*Dendrocopos minor*)).

Avsnitt i programmet:

5.4.4.5 Värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet och renskötseområdena

...

Natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

...

Beskrivning

...

Åtagandet utformas som ~~ett femårs~~ beslut och skötseln ska utföras på samma mark under hela åtagandeperioden. En ansökan om ersättning för bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer ska omfatta samtliga ersättningsberättigande landskapselement på den till företagets brukningscentrum naturligt tillhörande åkermarken. Kvalificering för ersättningen grundas på förekomst av ersättningsberättigande landskapselement inom detta område.

...

Natur- och kulturmiljöer i renskötseområdena

...

Beskrivning

...

De specifika kraven på underhåll av renstängsel kräver en yta av fem meter på var sida om stängslet sköts i enlighet med de villkor som nämns ovan. Det är inte möjligt att kombinera ersättning för skötsel av stängsel och renvall på samma mark. Åtagandet ~~som~~ utformas som

ett femårsbeslut och skötseln ska utföras på samma mark under hela åtagandeperioden.

Avsnitt i programmet:

5.4.4.6 Regionalt prioriterade ersättningar

....

Beskrivning

...

Inom RPE finns två ersättningsmöjligheter:

- A. Regionala skötselinsatser som utformas som femårsåtagande enligt artikel 39 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005.
- B. Miljöinvesteringar enligt artikel 41 och 49 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

A. De regionala skötselinsatserna ger möjlighet till ersättning för särskilt prioriterade objekt ur ett regionalt perspektiv och ska komplettera övriga ersättningar under avsnitten o och o samt avsnitt 5.4.3.8 Minskade växtnäringsförluster från jordbruksmark. Utöver att komplettera de övriga ersättningar finns insatser för att stärka den biologiska mångfalden på åkermark. I bilaga 3, avsnitt o beskrivs de regionala skötselinsatser som är möjliga i olika delar av landet. Det är den behöriga myndigheten som prioriterar vilka av de regionala skötselinsatserna som är tillämpbara i respektive län/område.

De regionala skötselinsatserna utformas som femårsbeslut och för att uppnå god måluppfyllelsen ska insatserna, med undantag av insatsen för bevarande av åkerogräs, utföras på samma mark under hela åtagandeperioden och ersättning utgår årligen per hektar enligt artikel 39 i rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

Avsnitt i programmet:

5.4.3.7 Traditionella kulturväxter och husdjursraser

...

Traditionell odling av bruna bönor

...

Beskrivning

Insatsen omfattar ersättning till traditionell odling av bruna bönor på Öland. För odlingen gäller att bruna bönsorterna ska finnas på den svenska sortlistan och ska vara av svenskt ursprung.

För att ersättning ska vara möjlig att erhålla får gödsel innehållande kväve enbart tillföras fältet som en startgiva i direkt anslutning till sådd. Odlingen av bruna bönor ska ske på ett sådant sätt att det är möjligt att utföra en mekanisk ogräsbekämpning. Under odlingssäsongen får inte kemiska växtskyddsmedel mot svamp eller insekter användas. Åtföljs inte odlingen av bruna bönor av en höstsådd gröda får marken inte bearbetas förrän i slutet av det ersättningsberättigade året (november/december) för att minska risken för kväveläckage.

Jordbrukaren är skyldig att under varje år i åtagandeperioden odla bruna bönor på en areal motsvarande minst 70 procent av den areal som odlas med bruna bönor det första året i åtagandeperioden. Jordbrukaren ansöker om utbetalning av ersättning för hela arealen som odlas med bruna bönor för respektive år under **femårs**perioden. Det behöver inte vara samma mark som ingår i åtagandet varje år. [Åtagandet utformas som ett beslut.](#)

Villkor som inte ersätts är tvärvillkor enligt rådets förordning (EG) nr 73/2009 samt villkor som framgår av avsnitt **Fel! Hittar inte referenskölla.** eller som framgår av avsnitt **Fel! Hittar inte referenskölla.** Se även avsnitt 17.6 i bilaga 6.

...

Utrotningshotade husdjursraser

...

Beskrivning

...

Djurhållaren ska åta sig att under **femårsåtagande**period hålla ett visst antal djurenheter och att antalet djurenheter under perioden inte understiger 50 procent av åtagandet. Antalet djurenheter tillåts variera eftersom antalet djur per besättning i regel är lågt och naturliga variationer inom besättningen skulle få drastiska konsekvenser i form av sanktioner. Det är ändå väsentligt att tillämpa **fleråriga femårs**åtaganden eftersom bevarandearbetet ska vara långsiktigt. [Åtagandet utformas som ett beslut.](#)

Avsnitt i programmet:**5.4.3.8 Minskade växtnäringsförluster från jordbruksmark**

...

Beskrivning**A. Minskat kväveläckage**

...

För att ansöka om någon del av delinsatserna måste brukaren förbinda sig att minst uppfylla villkor 1 eller 2. Därutöver ersätts ytterligare odling av fånggröda. Likaså är ytterligare fånggröde- och stubbereal samt träda och vall, som inte bearbetas under innevarande år, ersättningsberättigande för vårbearbetning. Åtagandet utformas som ett **femårs**beslut men det behöver inte vara samma mark som ingår i åtagandet varje år.

För att erhålla ersättning enligt villkor 1 och/eller 2 ställs även krav på senaste såtidpunkt för fånggröda och tidigast godtagbar tidpunkt då fånggrödan får brytas, samt tidigaste tidpunkten för vårbearbetning. Dessa tidpunkter kommer att regleras i särskild ordning.

B. Skyddszoner mot vattendrag

...

Åtagandet utformas som ett **femårs**beslut. För att måluppfyllelsen inte ska försämrats utformas beslutet om åtagandet så att skötselåtgärderna utförs på samma mark under hela åtagandeperioden.

Både för insatserna under A och B gäller att villkor som inte ersätts är tvärvillkor enligt rådets förordning (EG) nr 73/2009 samt villkor som framgår av avsnitt 5.4.3.1 eller som framgår av avsnitt 5.4.3.2. Se även tabell 17.6 i bilaga 6.

Avsnitt i programmet:**5.4.3.9 Miljöskyddsåtgärder**

...

Beskrivning

...

Under rubriken beskrivning av beräkningsmetoden och gjorda antaganden i samband med denna, finns en mer detaljerad redogörelse över vad som måste utföras för att vara berättigad till ersättning. Ersättningsberättigande areal är all åkermark med vissa undantag. Ersättning utgår inte för areal som sköts ekologiskt, uttagen areal med fleråriga industri och energigrödor, vall eller annan trädad mark. Jordbrukaren måste dock sköta all mark på företaget enligt villkoren för ersättningsformen med vissa undantag. Det behöver inte vara samma mark som ingår i åtagandet varje år. Åtagandet utformas som ett **femårs**beslut.

Avsnitt i programmet:

5.4.3.10 Certifierad ekologisk produktion och kretsloppsriktad produktion

...

Beskrivning

Ersättning för certifierad ekologisk odling respektive kretsloppsriktad odling lämnas endast för åkermark. För att måluppfyllelsen för insatsen inte ska försämrats utformas **femårs**besluten så att odlingen utförs på samma mark under hela åtagandeperioden. Ersättning för certifierad ekologisk djurhållning respektive kretsloppsriktad djurhållning lämnas på grundval av antalet mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur), suggor, slaktsvin, värphöns och slaktkycklingar inom företaget. Ersättningen lämnas i form av en extra ersättning för åkermark med ett åtagande inom delinsatserna certifierad ekologisk produktion och kretsloppsriktad produktion samt betesmark och slätteräng med åtagande enligt insatsen för bevarande av betesmarker och slätterängar. En hektar åker motsvaras av en djurenhet och en hektar betesmark motsvaras av 0,5 djurenheter.

Avsnitt i programmet:

5.4.3.11 Extensiv vallodling för miljön och det öppna landskapet

...

Beskrivning

...

Brukaren ska årligen under femårsåtagandeperioden uppfylla reglerna för ersättningen på arealen slätter- och betesvall samt den del av arealen frövall som uppfyller kravet på liggetid som han eller hon odlar inom det ersättningsberättigade området. Varje år i perioden ska brukaren anmäla den areal som faktiskt brukats som vall och som denne yrkar ersättning för. Det behöver inte vara samma mark som ingår i åtagandet varje år. Åtagandet utformas som ett beslut.

...

Beskrivning av beräkningsmetoden och gjorda antaganden i samband med denna

...

De krav som gäller för skörd av extensivt odlad vall för både delinsats A och B går utöver kraven enligt tvärvillkoren då den extensiva vallen för att vara berättigad till ersättning måste skördas och skörden måste transporteras bort eller betas varje år. Dessutom är det inte tillåtet att använda växtskyddsmedel under växtsäsongen utom när vallen ska brytas en gång under femårsperioden växtföljden.

Kapitel 17.3 Bilaga 3 Regionala skötselinsatser

Avsnitt i programmet:

17.3.2 Mångfaldsträda

...

Beräkningsmetod och bakomliggande antaganden

Utöver tvärvillkoren ska jordbrukaren sköta marken genom putsning och harvning. Kostnaden för att etablera en mångfaldsträda består av arbetskostnader för putsning och harvning minst tre gånger under femårsåtagandeperioden, samt för inkomstbortfall. Inkomstbortfallet motsvarar det genomsnittliga täckningsbidraget inklusive maskinkostnad per hektar beräknad utifrån en för området normal växtföljd och skördenivå. Det ingår ingen ersättning för transaktionskostnader.

Avsnitt i programmet:**17.3.3 Obärgad spannmålsskörd**

...

Beskrivning

Ersättning lämnas för att skörden inte ska bärgas. Odlingen ska ske med sikte på god skörd och med normal utsädesmängd. Insatsen är inte knuten till vissa specifika skiften och omfattningen kan därför variera under **femårsåtagande**perioden. Brukaren måste ha sammanlagt minst 1 hektar obärgad spannmålsskörd under hela **femårsåtagande**perioden. Den behöriga myndigheten kan även begränsa omfattningen samt begränsa på vilken mark som brukaren får söka ersättning. Insatsen kan inte kombineras med uttagen areal eller ersättningen för fånggrödor i enlighet med avsnitt 5.4.3.8.

Avsnitt i programmet:**17.3.6 Bränning**

...

Beskrivning

Bränning av betesmarker och slåtterängar med natur- och kulturmiljövärden som förutom bete även kräver bränning är t.ex. ljunghedar. Vilket år de olika delar av marken ska brännas och hur och när på året bränningen ska ske ska fastställas av den behöriga myndigheten. Ljungbränning måste ske huvudsakligen i områden med ljunghed där bränning tidigare har varit tradition. Vid bestämmande av hur ofta bränning ska ske måste lokala traditioner väga tungt. Ersättning lämnas till den areal som ska brännas minst en gång under **åtagande**perioden. Ersättning lämnas endast till betesmarker och slåtterängar med särskilda värden enligt avsnitt 5.4.3.4 samt till mosaikmarker enligt avsnitt 17.3.9.

Avsnitt i programmet:**17.3.10 Restaurering av slåtter- och betesmarker**

...

Beskrivning

...

Den behöriga myndigheten upprättar en restaureringsplan över området och fastställer den areal som ska ingå i insatsen.

Restaureringen ska utföras under **programåtagande**perioden. Marken ska efter genomförd restaurering i huvudsak skötas i minst 5 år enligt de regler som gäller för miljöersättningen för bevarande av betesmarker och slätterängar med särskilda värden enligt avsnitt 5.4.3.4.. Den behöriga myndigheten fastställer även den areal som kan ingå i åtagande om bevarande av betesmarker och slätterängar efter avslutad restaurering.

Ersättning

3 600 kronor (€ 400) per hektar och år.

Beräkningsmetod och bakomliggande antaganden

Ersättningen har beräknats utifrån kostnaden att restaurera ett hektar betes- eller slättermark. De huvudsakliga kostnaderna för röjning uppkommer under de första åren av åtagandeperioden och kostnaden för stängsling uppkommer som regel under mitten av **femårs**perioden. Kostnader förenade med bete uppkommer oftast i slutet av restaureringsperioden och för beräkningen av kostnader antas det att bete endast sker under de två sista åren i perioden. Beräkningen av ersättning innehåller den fulla kostnaden för bete och slätter eftersom dessa marker inte berörs av tvärvillkoren och inte heller berättigar till gårdsstöd. Det ingår ingen ersättning för transaktionskostnader.

Avsnitt i programmet:

17.3.12 Anläggning och skötsel av skydds zoner på erosionsbenägen mark

...

Beräkningsmetod och bakomliggande antaganden

Anläggning av skydds zon innebär att jordbrukaren avstår från att odla annan gröda på den avsatta marken. Kostnader för skydds zonen är utsäde, sådd och arbetskostnader plus förlust av nettointäkten från spannmålsodling på en areal motsvarande skydds zonen under **en åtagande**period **en-av-fem-år**. Då insatsen innebär att skydds zonen ska placeras inne på fältet beräknas den förlorade nettointäkten från

spannmålsodling vara något högre än vid en placering längs med fältkanten. Dessutom medför en zon som inte brukas i fältet ett utökat hinder för rationellt brukande vilket leder till ökade kostnader för sådd och arbete. Den föreslagna ersättningsnivån är därför något högre än för skyddszoner längs med en fältkant.

Kapitel 17.6 Tabellbilaga 6

Avsnitt i programmet:

Skötselvillkor	Tvärvillkor och nationell lagstiftning	Skötselvillkor enligt miljöersättningar med extra kostnader
<p>...</p> <p><i>Regionala prioriterade ersättningar (5.4.3.6)</i></p>		
<p>Mångfaldsträda</p>	<p>Åkermarken ska hållas fri från igenväxningsvegetation .</p> <p>Befintlig dränering ska underhållas.</p> <p>Trädan ska ha etablerats senast den 15 juli.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mångfaldsträdan får brytas som tidigast den 1 juli fjärde året i åtagandeperioden. • Putsning eller harvning av trädan är tillåtet under femåråtagandeperioden. • Ny gröda ska sås på våren det femte året i åtagandeperioden. • Skötsel ska ske enligt fastställd plan. I planen anges när trädan ska putsas och harvas. Planen ska också innehålla typ av huvudgröda år ett och fem.
<p>...</p> <p><i>Traditionella kulturväxter och husdjursraser (5.4.3.7)</i></p>		
<p>Traditionell odling av bruna bönor</p>		

<p>- Begränsning av mängden handelsgödsel</p>	<p>Det finns begränsningar på hur mycket stall- och handelsgödsel som får användas per hektar. Från 1 januari 2006 får inte mängden fosfor överstiga 22 kg per hektar tillgänglig mark (med vissa undantag), räknat som ett medelvärde under den femåriga perioden. 22 kg fosfor per hektar motsvarar mindre än 170 kg kväve per hektar vilket är den övre gränsen för gödselanvändning enligt nitratdirektivet.</p> <p>Inom områden som identifierats som känsliga (Öland), får inte mängden kväve via stall- och handelsgödsel överstiga den mängd som anses nödvändig för grödan på den aktuella marken. Mineraliserat kväve får inte spridas under perioden 1 november till 15 februari.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maximalt 30 kg kväve per hektar och år får användas vid sådd av bönor
---	--	---

5. Förväntade effekter av ändringen

Ändringen förväntas öka flexibiliteten vid den nationella utformning av landsbygdsprogrammet under nästa finansiella perspektiv, 2014-2020.

6 Förhållande mellan ändringen och den nationella strategin

Ändringen påverkar inte den nationella strategin.

7 Finansiellt genomförande av ändringen

Inga ändringar i de finansiella tabellerna föreslås.

8 Övervakningskommittén

Övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.